

**НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА ПРЕДМЕТ:
ГЕОГРАФИЈА
СМЈЕР: РАЧУНАРСКО-ИНФОРМАТИЧКИ
РАЗРЕД: ДРУГИ**

Седмични број часова: 2
Годишњи број часова: 72

44 часа обраде новог градива
28 часова утврђивања и систематизације

Општи и посебни циљеви програма:

Општи циљеви : продубљивање постојећих географских знања из друштвене, регионалне и националне географије, усвајање географских чињеница и праћење релевантних друштвено географских процеса и њихових последица.

Посебни циљеви: успостављање узрочно последичне везе између природно географске основе и друштвено географских процеса, праћење развојних процеса у свијету, препознавање актуелних развојних проблема у БиХ и сагледавање мјеста и улоге БиХ у окружењу, те могућности њеног развоја.

Садржаји и оперативни циљеви (исходи) програма

Тема 1. УВОД У ДРУШТВЕНУ И РЕГИОНАЛНУ ГЕОГРАФИЈУ
(1 час) оквирни број часова

Наставне јединице:

1. Предмет, подјела и значај друштвене и регионалне географије

Оперативни циљеви / Исходи	Садржаји програма /Појмови	Корелација са другим наставним предметима
<p>Ученик треба да:</p> <p>1. 1.</p> <ul style="list-style-type: none"> -разумије предмет изучавања друштвене и регионалне географије као научних дисциплина, - зна развој и подјелу друштвене географије, - зна развој српске географске школе, - зна методе технике истраживања и примјену, - зна предмет истраживања регионалне географије, - познаје појам регије и принципе регионализације, - познаје практичну примјену регионализације - развија свијест о динамичности друштвено 	<p>1.1.</p> <ul style="list-style-type: none"> -дефиниција, предмет, задаци, подјела и развој друштвене и регионалне географије, -перспективе даљег развоја географије, - мјесто у систему географских наука, - методе и технике истраживања - практична примјена, 	<p>1.1.</p> <p>историја ,</p>

географских промјена и потребе њиховог праћења	- појам регије, принципи и значај регионализације	

Тема 2 : КАРТА И КАРТОГРАФСКИ МЕТОД У ГЕОГРАФИЈИ
(3 часа) оквирни број часова

Наставне јединице:

- 1.Географска карта – математичке основе
- 2.Картографски метод у географији
- 3.Врсте карата и њихова примјена

Оперативни циљеви / Исходи	Садржаји програма /Појмови	Корелација са другим наставним предметима
<p>Ученик треба да:</p> <p>2.1.</p> <ul style="list-style-type: none"> -разумије појам карте -познаје математичке елементе карте и зна се њима служити, -познаје основне картографске пројекције, њихову сврху и разлике, -зна геодетску основу карте, -зна разлике у картографском представљању Земљине површине и представљања на глобусу <p>2.2.</p> <ul style="list-style-type: none"> - познаје географске елементе карте, -зна методе и технике картографског представљања, - зна да издваја географске садржаје и служи се методама и техникама њиховог представљања, - зна примјенити контурне и линијске картографске знаке те ванразмјерне у картирању, -зна картирати <p>2.3.</p> <ul style="list-style-type: none"> - зна подјела карата према садржају и њихову 	<p>2.1.</p> <ul style="list-style-type: none"> -појам карте, - развој картографије, - математички елементи карте, - појам глобуса, врсте <p>2.2.</p> <ul style="list-style-type: none"> -географски елементи карте, -методе представљања рељефа, - картографски знаци, <p>2.3.</p> <ul style="list-style-type: none"> - подјела карата према садржају, - врсте карата према садржају. 	<p>2.1.</p> <ul style="list-style-type: none"> -физика (астрономија) - математика (геометрија) <p>2.2.</p> <ul style="list-style-type: none"> -математика <p>2.3.</p> <ul style="list-style-type: none"> - математика

<p>пимјену,</p> <ul style="list-style-type: none"> - разликује карте по размјеру, - рачуна удаћености на основу размјера и размјерника, - зна читати и служити се планом и топографском картом, - зна њихову примјену, - чита, разумије и примјењује различите врсте карата, - доводи у везу топонимију са природногеографским и друштвеногеографским карактеристикама простора, 	<ul style="list-style-type: none"> - подјела карата према размјеру, - географски називи, - значај и практична примјена карата 	
--	--	--

Тема 3 : ГЕОГРАФСКО ИНФОРМАЦИОНИ СИСТЕМ (ГИС)
(2 часа) оквирни број часова

Наставне јединице:

- 1.Географско информациони системи – појам и формирање базе података
- 2.Географско информациони системи – значај и примјена

Оперативни циљеви / Исходи	Садржаји програма /Појмови	Корелација са другим наставним предметима
<p>Ученик треба да:</p> <p>3.1.</p> <ul style="list-style-type: none"> - зна појам ГИС-а, - зна везу између развоја информационих технологија и формирања географских база података, - да познаје различите изворе и базе података, - служи се методама и техникама комплексних географских истраживања, - зна креирати базу података и представља је у ГИС-у <p>3.2.</p> <ul style="list-style-type: none"> - познаје методе и технике којима се служи ГИС, - познаје изворе и методе и технике прикупљања података о физичкогеографској и друштвеногеографској основи простора, 	<p>3.1.</p> <ul style="list-style-type: none"> - појам ГИС-а, - развој ГИС-а, - базе података, <p>3.2.</p> <ul style="list-style-type: none"> - методе и технике употребе ГИС-а - области примјене ГИС-а - практична примјена и значај формирања ГИС-а у планирању развоја у различитим државним институцијама 	<p>3.1.</p> <p>географија, информатика</p> <p>3.2.</p> <p>- географија, информатика</p>

- зна како се креира база података,
 - зна практични значај успостављања географско информационих система за планирање развоја и рад ржавних институција

Тема 4 : СТАНОВНИШТВО И НАСЕЉА

(6 часова) оквирни број часова

Наставне јединице:

1. Размјештај становништва на Земљи
2. Одлике и фактори демографског развоја: природна кретања и миграције
3. Структуре становништва
4. Популациона политика
5. Насеобинска мрежа и њене карактеристике
6. Савремене промјене у насеобинској мрежи

Оперативни циљеви / Исходи	Садржаји програма /Појмови	Корелација са другим наставним предметима
<p>Ученик треба да:</p> <p>4.1.</p> <ul style="list-style-type: none"> - зна појам, карактеристике и распрострањеност екумене, субекумене и анекумене, -зна границе насељености и разумије факторе њиховог формирања, -познаје законитости у размјештају становништва на Земљи, -зна различите типове густина насељености и њихову условљеност, - издваја просторе на основу размјештаја становништа и густине насељености - разумије утицај размјештаја становништва на валоризацију простора <p>4.2.</p> <ul style="list-style-type: none"> -зна факторе демографског развоја у појединим историјским периодима - зна облике природног кретања становништва и анализира факторе који на њих утичу, - издваја типове природног кретања, - издваја регије са специфичним типовима природног кретања и објашњава узроке и последице, 	<p>4.1.</p> <ul style="list-style-type: none"> -екумена, субекумена, анекумена, -границе насељености, -законитости у размјештају становништва на Земљи, -природна и друштвена средина, -размјештај становништва на Земљи - густине насељености-појам, типови, фактори <p>4.2.</p> <ul style="list-style-type: none"> - кретање броја становника, - фактори демографског развоја, - наталитет, морталитет, природни прираштај, - нагли демографски пораст, - демографска транзиција, - појам, врсте и узроци миграција, -фактори и показатељи просторне покретљивости становништва 	<p>4.1.</p> <ul style="list-style-type: none"> -биологија -историја <p>4.2.</p> <ul style="list-style-type: none"> - историја

- зна факторе и показатеље просторног кретања становништва, препознаје типове миграција, успоставља узрочно -последичне везе,
- издваја регионе са специфичним типовима миграционих карактеристика
- прати савремена кретања становништва и доводи их у везу са друштвеногеографским процесима

4.3.

- познаје структуре становништва, успоставља узрочно - последичне везе између друштвено- географских процеса и промјена у структурама становништва,
- зна факторе формирања појединих структура,
- издваја регије са специфичним структуралним обиљежјима становништва,
- зна графички и картографски приказивати структурална обиљежја и географски размјештај појединих група становништва

4.4.

- зна појам и општа обиљежја популационе политике,
- разумије значај и потребе спровођења попул. политике,
- анализира типове и мјере спровођења различитих популационих политика и објашњава их на примјерима разл. држава,
- разумије комплексност и дугорочност последица неповољних демографских кретања и увиђа значај популационе едукације

4.5.

- успоставља везу између услова насељености и размјештаја становништва и насеља,
- познаје типове насеља и врши класификацију,упоређује,
- повезује друштвено географске процесе и промјене у размјештају, величини, функцијама и значају насеља,
- доводи у везу географску валоризацију простора и промјене у структуралним обиљежјима насеља,
- зна карактеристике руралног и урбаног простора и зна их издвојити

4.6.

- успоставља узрочно последичне везе између процеса индустријализације, урбанизације и промјена у насеобинској мрежи,

4.3.

- структуре становништва: полна и старосна,
- образовна,
- економска,
- етничка и религијска,
- културно – језичка , расна

4.4.

- популациона политика-појам и општа обиљежја,
- значај и потребе за спровођењем популационе политике,
- типови популационих политика,
- начини спровођења попул. политика,
- искуства у спровођењу популационих политика у свијету,
- популациона едукација-појам, значај

4.5.

- размјештај насеља на Земљи,
- типови насеља,
- урбанизација и фазе
- агломерација,
- конурбација,
- појам мегалополиса

4.6.

- утицај индустријализације и урбанизације на трансформацију сеоских и градских насеља,
- деаграризација,

4.3.

- историја

4.4.

- историја

4.5.

- историја

4.6.

- историја

<ul style="list-style-type: none"> - објашњава настанак градских регија и мегалополиса, - уочава и објашњава узроке и посљедице деаграризације и дерурализације, - доводи у везу научно- технолошки развој и настанак технополиса, -издваја глобалне градове, - зна разлике у структуралним обиљежјима сеоског и градског становништва, - познаје функционални значај сеоских и градских насеља, - зна улогу развоја функција насеља у развоју простора 	<ul style="list-style-type: none"> - дерурализација, - градске регије, - мегалополис, -глобални град, - технополис 	
--	---	--

Тема 5: ОСНОВНЕ ПОЛИТИЧКЕОГЕОГРАФСКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ САВРЕМЕНОГ СВИЈЕТА
(3 часа) оквирни број часова

Наставне јединице:

1. Основне политичко-географске карактеристике свијета и типови држава
2. Политичка карта свијета до II свјетског рата
3. Савремена политичка карта свијета

Оперативни циљеви / Исходи	Садржаји програма /Појмови	Корелација са другим наставним предметима
<p>Ученик треба да:</p> <p>5.1.</p> <ul style="list-style-type: none"> - зна појам државе и елементе државности, утицај појединих елемената на стабилност и развој државе, -разумије узроке и посљедице процеса интеграције и дезинтеграције одређених геопростора, -разумије утицај друштвеног система на организацију државе и њен развој, наводи примјере, анализира и упоређује, -разумије функцију трансграничних региона, издваја их по релевантним критеријима 	<p>5.1.</p> <ul style="list-style-type: none"> - елементи државе, - фактори интеграције и дезинтеграције, - географски положај (аспекти), - подјела држава : по величини територије, броју становника, облицима владавине) - утицај друштвеног система на унутрашњу организацију државе и њену стабилност - трансгранични региони – нови облик повезивања међу државама 	<p>5.1.</p> <p>-историја</p>

- 5.2.
- издваја историјске периоде и за њих карактеристичне државе,
 - познаје значај и улогу појединих држава у формирању политичке карте свијета, нација и привредном развоју,
 - објашњава узроке, распрострањеност и посљедице колонизације,
 - анализира узроке и посљедице деколонизације,
 - објашњава формирање великих нација у свијету (стварање САД, Италије ,Њемачке..)
 - анализира узроке и посљедице дезинтеграције великих монархија (Аустро-Угарске, Турске, русије ...)

- 5.3.
- процес формирања политичке карте након Другог свјетског рата,
 - објашњава процес деколонизације и његове посљедице,
 - разумије факторе формирања „Западног и Источног блока“ и њихових војних и економских интеграција,
 - објашњава посљедице хладног рата,
 - разумије факторе формирања и значај: УН, покрет несврстаних,НАТО и Варшавски пакт,
 - упознат са промјенама политичке карте и друштвеног уређења насталим кризом социјализма,
 - познаје шта је глобализација, начин испољавања и сагледава посљедице

- 5.2.
- периодизација формирања политичке карте свијета,
 - фактори мјењања политичке карте,
 - издвајање најзначајнијих држава у појединим историјским периодима и њихов утицај на геопростор,
 - колонизација,
 - почетци деколонизације,
 - политичка карта Европе и свијета између два свијетска рата

- 5.3.
- политичка карта свијета послје Другог свјетског рата,
 - процес деколонизације,
 - земље „Западног и Источног блока“,
 - међународно интегрисање и повезивање: УН, покрет несврстаних, НАТО и Варшавски пакт,
 - период хладног рата,
 - економске интеграције (ЕУ),
 - криза и трансформација земаља социјалистичког система,
 - глобализација

5.2.
-историја

5.3.
-историја

Тема 6: ОСНОВНЕ ЕКОНОМСКО-ГЕОГРАФСKE ОДЛИКЕ СВЈЕТСКЕ ПРИВРЕДЕ

(3 часа) оквирни број часова

Наставне јединице:

1. Структура и карактеристике свјетске привреде
2. Посљедице индустријализације и нове научно-технолошке револуције
3. Неравномјеран развој основна противријечност савременог свијета

Оперативни циљеви / Исходи	Садржаји програма /Појмови	Корелација са другим наставним предметима
<p>Ученик треба да:</p> <p>6.1.</p> <ul style="list-style-type: none"> - дефинише привреду и његову гранску структуру, - анализира факторе привредног развоја, - анализира територијалну подјелу рада, - познаје највеће мултинационалне компаније и њихов утицај на свјетску привреду, - препознаје типове економског система, - зна и анализира факторе суфицита и дефицита, - зна елементе и факторе животног стандарда <p>6.2.</p> <ul style="list-style-type: none"> - зна шта је то индустријализација, - зна како се дјели индустрија, - познаје шта је изазвало прву индустријску револуцију и које су њене посљедице, - познаје шта је изазвало другу индустријску револуцију и које су њене посљедице, - познаје шта је изазвало трећу индустријску револуцију и које су њене посљедице - познаје шта је изазвало нову-научно технолошку револуцију и које су њене посљедице (гранско и територијално преструктурирање привреде) - анализира посљедице индустријализације на географску валоризацију и организацију простора, развој саобраћаја и промјене у кретању становништва и структурама, - издваја индустријске регионе у свјету, - повезује развој саобраћаја и градова <p>6.3.</p> <ul style="list-style-type: none"> - анализира елементе и факторе привредног развоја, - диференцира регионе по степену економског развоја, - разумије посљедице у степену економске развијености, 	<p>6.1.</p> <ul style="list-style-type: none"> - појам и структура привреде, - гранска и територијална подјела рада, - мултинационалне компаније - дефицит и суфицит, - типови економског система - животни стандард <p>6.2.</p> <ul style="list-style-type: none"> - појам индустријализације, - структура индустрије, - прва индустријска револуција, - друга индустријска револуција, - трећа индустријска револуција, - нова научно-технолошка револуција, - развој саобраћаја, - развој градова <p>6.3.</p> <ul style="list-style-type: none"> - степен економске развијености, - елементи и фактори привредног развоја, - економски систем - издвајање економско развијених и 	<p>6.2.</p> <ul style="list-style-type: none"> - историја <p>6.3.</p>

- издваја велике економске интеграције и зна њихову улогу у економском повезивању,
-издваја државе са највећим економским системима

недовољно развијених региона,
- економски савези и значај економског интегрисања,

Тема 7: ПОЛИТИЧКО-ГЕОГРАФСKE, ДЕМОГРАФСKE И ЕКОНОМСКО-ГЕОГРАФСKE ОДЛИКЕ ПОЈЕДИНИХ ДИЈЕЛОВА СВИЈЕТА

(10 часова) оквирни број часова

Наставне јединице:

1. Европа – географска валоризација простора (географски положај и природногеографске араактеристике)
2. Европа – географско историјски развој и демографска обиљежја
3. Утицај индустријализације и урбанизације на трансформацију европског континента
4. Савремена социоекономска и политичка диференцијација Европе
5. Привредне карактеристике Европе
6. Савремени друштвеногеографски процеси и регионализација Европе
7. Положај, природногеографске карактеристике Русије
8. Становништво и развојни процеси у Русији и источној Европи
9. Југоисточна Европа : положај и природна основа
10. Културолошке и развојне карактеристике југоисточне Европе

Оперативни циљеви / Исходи	Садржаји програма /Појмови	Корелација са другим наставним предметима
<p>7.1. -анализира различите аспекте географског положаја (физичко – географски, историјско – географски, економско – географски, саобраћајно – географски), -зна, издваја и упоређује различите геолошке, рељефне и биоклиматске цјелине, -зна размјештај природних богатстава и потенцијала, -издваја регионе специфичних привредних могућности(рударски, индустријски, пољопривредни, туристички)</p> <p>7.2. -зна и анализира факторе размјештаја становништва, -познаје историјски развој Европе и њен утицај на развој других континената, -анализира структурална обиљежја становништва, -упоређује динамику становништва и популационе политике појединих држава, -зна правце историјских миграција,</p>	<p>7.1. -аспекти географског положаја Европе, -природно- географске карактеристике простора, -физичко- географска регионализација, -природна богатства</p> <p>7.2. -размјештај становништва Европе-фактори размјештаја, -историјски развој, -структурална обиљежја, -динамика развоја становништва, -популациона политика, -миграциона обиљежја, -културни кругови, -политичка подјела</p>	

- прати правце савремених миграција и анализира,
- разврстава европске народе у групе народа и зна културне разлике разлике,
- издваја културне кругове и анализира њихов утицај,
- познаје политичку карт Европе и факторе њеног формирања

7.3.

- разумије појам индустријализације и индустријске револуције,издваја фазе,индустријске регионе,
- анализира посљедице индустријализације на развој привреде, промјене у валоризацији геопростора, развоју насеобинске мреже, изградњу саобраћајне инфраструктуре и промјене у структуралним обиљежјима становништва,
- доводи у везу процесе индустријализације-урбанизације и миграција становништва,
- зна и анализира факторе формирања урбаних регија,
- издваја главне саобраћајне правце,
- доводи у везу развој терцијарно – кварталног сектора са друштвено – географским процесима

7.4.

- познаје политичке прилике у Европи након Другог свјетског рата и услове у којима су формиран и војни блокови,
- зна организацију и циљеве Европске уније,
- издваја најразвијеније државе Европе и зна њихов економски значај и политичку улогу у Европи,
- зна разлике између капиталистичког и социјалистичког друштвеног уређења,
- зна разлике у степену привредног развоја појединих дијелова Европе и међусобне односе,
- анализира посљедице дезинтеграције СФРЈугославије и Совјетског Савеза и посљедице транзиције социјалистичког друштва,
- прати процес проширења Европске уније

7.5.

- зна размјештај природних богатстава и извора енергије и доводи их у везу са природно-географским карактеристикама простора,
- издваја привредне регионе,
- анализира факторе развоја,
- зна улогу физичке инфраструктуре у

7.3.

- индустријализација- појам, посљедице,индустријске регије,
- урбанизација- појам, посљедице,
- урбане регије,
- економски развој,
- индустријски региони,
- развој терцијарно –квартарног сектора,
- миграције становништва(село – град, слабије развијене државе – индустријски развијене државе)

7.4.

- формирање Варшавског блока и НАТО пакта,
- формирање економских савеза, Европска унија,
- карактеристике привредног развоја капиталистичких и социјалистичких земаља,
- транзиција друштвеног система у Источној и Југоисточној Европи,
- дезинтеграција СФР Југославије и Совјетског Савеза,
- процес проширења Европске уније

7.5.

- природни потенцијали Европе,
- структура привреде,
- пољопривредни региони,
- рударске регије,
- индустријске регије,
- туристичке регије,
- инфраструктура,

привредном развоју,
-издваја саобраћајне коридоре,
издваја привредно најразвијеније државе и
регионе и државе и регионе са проблемима у
развоју

7.6.

-анализира посљедице транзиције
социјалистичког друштвеног уређења
(политичке, економске),
-анализира и објашњава разлике (економске,
демографске, развојне...) између
најразвијенијих чланица Европске уније и
нових чланица,
-сагледава позитивне и негативне посљедице
савремених промјена,
-прати правце кретања производних
капацитета и радне снаге,
- издваја економске, политичке и развојне
проблеме Европе,
-зна појам трансграничног региона,
-прати интеграционе и дезинтеграционе
процесе,
-сагледава нову улогу Русије у Европи,
-увиђа опасности политичке нестабилности
Балкана

7.7.

- анализира различите аспекте географског
положаја,
- увиђа распрострањеност територије Русије и
уочава њену комплексност,
- уочава природне законитости,
- доводи узрочно-посљедичну везу
природногеографске факторе,
- зна размјештај природних богатстава и
извора енергије и њихов значај за развој
привреде,
- врши природногеографску регионализацију
и компарацију различитих
природногеографских цјелина

7.8.

- поријекло становништва и сложеност и
посљедице етничке структуре,
- прати савремена демографска кретања (
природно кретање и миграције,
разумије и анализира посљедице преласка из
социјализма у капитализам,
-зна катактеристике савременог привредног
развоја Русије,
-прати укључивање источне Европе у
европске интеграције и анализира улогу
Русије у савременом свијету

- привредно развијени и привредно
недовољно развијени региони

7.6.

-транзиција социјалистичког
друштвеног система,
-процес проширења Европске уније-
разлике између „стarih и нових“
чланица –специфични развојни
проблеме,
-територијално преструктурирање
производних капацитета,кретање
капитала,
-правци кретања радне снаге,
-формирање трансграничних региона,
-регионализација,
-интеграциони и дезинтеграциони
процеси,
-привредно политичко јачање Русије,
- политичка нестабилност Балкана,
-савремена регионализација Европе

7.7.

- географски положај Русије,
- распрострањеност државе,
- природногеографске цјелине
(геолошке, рељефне, биоклиматске),
- природна богатства и извори
енергије,
- природногеографска
регионализација.

7.8.

- поријекло становништва Русије и
земаља источне Европе,
- структурална обилежја,
- динамика кретања становништва,
- миграције,
- прелаз из социјалистичког у
капиталистички друштвени систем;
предности и недостатци,
- карактеристике савременог
привредног развоја,
- укључивање у европске интеграције,

7.9.

- зна принципе издвајања регије(сличност комплексних карактеристика и развојних проблема),
- анализира различите аспекте географског положаја и схваћа његову комплексност,
- зна природногеографске карактеристике простора и врши његову диференцијацију по више основа,
- зна размјештај природних ресурса и њихов значај за насељеност и развој привреде

7.10.

- зна факторе просторног размјештаја становништва,
- зна размјештај етничких и вјерских група и њихову етногенезу,
- анализира услове формирања културних кругова,
- повезује формирање савремене политичке карте са поријеклом и развојем етничких група,
- прати савремена демографска кретања (популациона динамика, правци миграција),
- прати развојне проблеме,
- уочава ризике произашле из недовршених развојних процеса,
- препознаје интересе великих држава окружења,
- разумије значај успостављања добрих односа између свих земаља у регији

- савремена улога Русије у свијету

7.9.

- појам и границе Југоисточне Европе,
- појам и границе Балкана,
- принципи издвајања регије,
- географски положај – аспекти,
- природногеографске карактеристике простора,
- физичкогеографска регионализација,
- природна богатства

7.10.

- просторни размјештај становништва,
- етничка и вјерска структура,
- демографска кретања,
- културни кругови,
- политичка карта,
- развојни проблеми ,стагнација привредног развоја,
- политички и економски интереси земаља ширег окружења,
- регија недовршених процеса (етногенезе, политичких, економских..)

Тема 8: ГЕОГРАФСКЕ ОДЛИКЕ И РАЗВОЈНИ ПРОБЛЕМИ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

(16 часова) оквирни број часова

Наставне јединице:

1. Економско – географски процеси на тлу бивше Југославије
2. БиХ у дејтонском мировном споразуму
3. Географски положај БиХ
4. Природногеографске карактеристике БиХ
5. Република Српска: географски положај, административна уређеност и регионална подјела
6. Баалучка регија
7. Добојско – бијељинска регија
8. Сарајевско – зворничка регија
9. Требињско – фочанска регија
10. Дистрикт Брчко
11. Федерација БиХ : географски положај, административна уређеност и регионална подјела
12. Сарајевско – зеничка регија
13. Тузланска регија
14. Мостарско – ливањска регија
15. Бихаћка регија
16. Развојни проблеми и мјесто и улога БиХ у југоисточној Европи

Оперативни циљеви / Исходи	Садржаји програма /Појмови	Корелација са другим наставним предметима
<p>8.1.</p> <ul style="list-style-type: none"> - зна како је дошло до дезинтеграције Југославије и које су нове државе формиране, - анализира посљедице настале дезинтеграцијом, - анализира посљедице промјене друштвеног система, - прати промјене у природном кретању, структуралним обиљежјима и миграцијама становништва, - анализира односе међу етничким заједницама, - прати улазак у европске интеграције и анализира предности и недостатке, - анализира могућности међусобне сарадње <p>8.2.</p> <ul style="list-style-type: none"> - зна основне одредбе дејтонског споразума, -анализира дејтонску подјелу БиХ (принципи ентитетске подјеле), - анализира границе БиХ, и ентитетске границе, -зна како је организовано управљање државом и управне органе <p>8.3.</p>	<p>8.1.</p> <ul style="list-style-type: none"> - дезинтеграција СФРЈ, - промјена друштвеног уређења, - демографски проблеми, - односи међу етничким заједницама, - улазак у европске интеграције, - могућности међусобне сарадње на простору бивше Југославије <p>8.2.</p> <ul style="list-style-type: none"> - дејтонски мировни споразум, -границе БиХ, - ентитетска подјела, -површина и број становника, -унутрашње уређење –управне структуре и органи 	<p>8.1.</p> <ul style="list-style-type: none"> - историја

-зна дефинисати географски положај, разумије комплексност и промјењивост вредновања географског положаја,
- анализира све аспекте географског положаја БиХ у оквиру Балкана и Европе,
-зна факторе стабилности и нестабилности географског положаја БиХ

8.4.

-анализира геолошку грађу и рељеф БиХ,
-познаје климатске карактеристике,
-доводи у везу хидролошке карактеристике с климом и различитим могућностима валоризације вода,
-издваја биогеографске области,
-зна размјештај природних ресурса и њихову валоризацију,
-прати стање животне средине,
-издваја физичко – географске регије и упоређује по разним параметрима

8.5.

-анализира географски положај РС,
-анализира границе, облик и величину територије,
-зна административну уређеност,
-диференцира простор по густини насељености,
-издваја природно – географске области и зна њихове развојне могућности,
-врши нодално – функционалну регионализацију и зна на чему се заснива
-издваја потенцијалне трансграничне регионе и увиђа могућности сарадње

8.6.

-дефинише простор Бањалучке регије,
-анализира географски положај,
-познаје географско – историјски развој простора,
-зна природно – географске карактеристике простора,
-издваја природне потенцијале
-зна размјештај становништва и анализира факторе демографског развоја,
-зна карактеристике насеобинске мреже,
-издваја најзначајнија насеља и анализира њихове функције и утицај на развој околине,
-врши комплексну валоризацију простора и --
-зна улогу Бањалучке регије у РС

8.3.

-географски положај Босне и Херцеговине,
-појам географског положаја,
-аспекти географског положаја:
културно – географски и историјско – географски положај,
природно – географски положај,
економско – географски положај,
геополитички положај

8.4.

-географски простор БиХ,
-рељеф и геолошка грађа,
-климатске карактеристике,
-хидролошке карактеристике,
-биогеографске карактеристике,
-природна богатства и енергенти,
-стање животне средине,
-физичко – географска регионализација

8.5.

-географски положај Републике Српске,
-границе, облик и величина територије,
-административна уређеност,
-насељеност,
-природно – географске области
- регионална подјела
-трансгранични региони

8.6.

- простор Бањалучке регије,
- географски положај,
- географско – историјски развој простора,
-природно – географске карактеристике простора,
-природни потенцијали,
-размјештај становништва и структурална обиљежја,
-карактеристике насеобинске мреже,
-привредне карактеристике,
-саобраћајна инфраструктура,
-трансгранични развој

8.6.

- историја

8.7
-дефинише простор Добојско – бијељинске регије,
-анализира географски положај са нагласком на саобраћајни положај,
-зна природно – географске карактеристике простора,
-издваја природне потенцијале
-зна размјештај становништва и анализира факторе демографског развоја,
-зна карактеристике насеобинске мреже,
-издваја најзначајнија насеља и анализира њихове функције и утицај на развој околине,
-врши комплексну валоризацију простора
- зна улогу Добојско – бијељинске регије у РС

8.8.
-дефинише простор Сарајевско – зворничке регије,
-анализира географски положај,
-зна природно – географске карактеристике простора,
-издваја природне потенцијале,
-зна размјештај становништва и анализира факторе демографског развоја,
- уочава проблем и посљедице старења становништва и депопулације,
-зна карактеристике насеобинске мреже,
-издваја најзначајнија насеља и анализира њихове функције и утицај на развој околине,
-врши комплексну валоризацију простора
- зна улогу Сарајевско – зворничке регије,

8.9.
-дефинише простор Требињско – фочанске регије,
-анализира географски положај,
-познаје географско – историјски развој простора,
-зна природно – географске карактеристике простора,
-издваја природне потенцијале
-зна размјештај становништва и анализира факторе демографског развоја,
- уочава проблем и посљедице старења становништва и депопулације,
-зна карактеристике насеобинске мреже,
-издваја најзначајнија насеља и анализира њихове функције и утицај на развој околине,

8.7.
-простор Добојско – бијељинске регије,
- географски положај,
-природно – географске карактеристике простора,
-природни потенцијали,
-размјештај становништва и структурална обиљежја,
-карактеристике насеобинске мреже,
-привредне карактеристике,
-саобраћајна инфраструктура,
-трансгранични развој

8.8.
-простор Сарајевско – зворничке регије,
- географски положај,
-природно – географске карактеристике простора,
-природни потенцијали,
-размјештај становништва и структурална обиљежја,
-карактеристике насеобинске мреже,
-привредне карактеристике,
-саобраћајна инфраструктура,
-трансгранични развој

8.9.
-простор Требињско – фочанске регије,
- географски положај,
- географско – историјски развој простора,
-природно – географске карактеристике простора,
-природни потенцијали,
-размјештај становништва и структурална обиљежја,
-карактеристике насеобинске мреже,
-привредне карактеристике,
-саобраћајна инфраструктура,
-трансгранични развој

8.8.
- историја

- анализира могућности трансграничне сарадње,
- врши комплексну валоризацију простора и
- зна улогу Требињско – фочанске регије, у РС

8.10.

- зна услове издвајање територије општине Брчко и формирање Дистрикта,
- анализира карактеристике друштвене организације,
- анализира географски положај,
- зна природно – географске карактеристике простора,
- увиђа комплексност етничке структуре и њен значај за друштвену организацију дистрикта,
- зна карактеристике насеобинске мреже,
- анализира привредни потенцијал,
- увиђа комплексност положаја и организације дистрикта на развој Републике Српске

8.11.

- анализира географски положај Федерације БиХ,
- анализира границе, облик и величину територије,
- зна административну уређеност и увиђа њену комплексност,
- диференцира простор по густини насељености,
- издваја природно – географске области и зна њихове развојне могућности,
- врши нодално – функционалну регионализацију и зна на чему се заснива,
- издваја потенцијалне трансграничне регионе и увиђа могућности сарадње

8.12.

- дефинише простор Сарајевско – зеничке регије,
- анализира географски положај,
- зна природно – географске карактеристике простора,
- издваја природне потенцијале и зна њихов значај за привредни развој регије,
- зна размјештај становништва и анализира факторе демографског развоја,
- зна карактеристике насеобинске мреже,
- издваја најзначајнија насеља и анализира њихове функције и утицај на развој околине,
- врши комплексну валоризацију простора
- зна улогу Сарајевско – зеничке регије у

8.10.

- издвајање и формирање Дистрикта Брчко,
- карактеристике друштвене организације
- географски положај,
- природно-географске карактеристике простора,
- становништво,
- насеља,
- привреда
- улога дистрикта у оквиру БиХ

8.11.

- географски положај Федерације БиХ,
- границе, облик и величина територије,
- административна уређеност,
- насељеност,
- природно – географске области
- регионална подјела
- трансгранични региони

8.12.

- простор Сарајевско – зеничке регије,
- географски положај,
- географско – историјски развој простора,
- природно – географске карактеристике простора,
- природни потенцијали,
- размјештај становништва и структурална обиљежја,
- карактеристике насеобинске мреже,
- привредне карактеристике,
- саобраћајна инфраструктура,

8.13.

-дефинише простор Тузланске регије,
-анализира географски положај,
-зна природно – географске карактеристике простора,
-издваја природне потенцијале,
-зна размјештај становништва и анализира факторе демографског развоја,
-зна карактеристике насеобинске мреже,
-издваја најзначајнија насеља и анализира њихове функције и утицај на развој околине,
-врши комплексну валоризацију простора
- зна улогу Тузланске регије у Федерацији БиХ,

8.14.

-дефинише простор Мостарске регије,
-анализира географски положај,
-зна природно – географске карактеристике простора,
-издваја природне потенцијале,
-зна размјештај становништва и анализира факторе демографског развоја,
- уочава проблем и посљедице старења становништва и депопулације,
-зна карактеристике насеобинске мреже,
-уочава проблеме етничке подјелености у развоју Мостара,
-издваја најзначајнија насеља и анализира њихове функције и утицај на развој околине,
-врши комплексну валоризацију простора,
- зна улогу Мостарске регије у Федерацији БиХ,

8.15.

-дефинише простор Бихаћке регије,
-анализира географски положај,
-зна природно – географске карактеристике простора,
-издваја природне потенцијале,
-зна размјештај становништва и анализира факторе демографског развоја,
-зна карактеристике насеобинске мреже,
-издваја најзначајнија насеља и анализира њихове функције и утицај на развој околине,
-врши комплексну валоризацију простора
- зна улогу Бихаћке регије у оквиру Федерације БиХ,

8.13.

-простор Тузланске регије,
- географски положај,
-природно – географске карактеристике простора,
-природни потенцијали,
-размјештај становништва и структурална обиљежја,
-карактеристике насеобинске мреже,
-привредне карактеристике,
-саобраћајна инфраструктура,

8.14.

-простор Мостарско -ливањске регије,
- географски положај,
-природно – географске карактеристике простора,
-природни потенцијали,
-размјештај становништва и структурална обиљежја,
-карактеристике насеобинске мреже,
-привредне карактеристике,
-саобраћајна инфраструктура,
-трансгранични развој

8.15.

-простор Бихаћке регије,
- географски положај,
- географско – историјски развој простора,
-природно – географске карактеристике простора,
-природни потенцијали,
-размјештај становништва и структурална обиљежја,
-карактеристике насеобинске мреже,
-привредне карактеристике,
-саобраћајна инфраструктура,
-трансгранични развој

8.16.

- анализира историјко – географски положај БиХ са окружењем,
- анализира политичке и економске односе са окружењем,
- анализира инфраструктурну повезаност БиХ са окружењем,
- издваја саобраћајне коридоре (постојеће и планиране),
- издваја и анализира проблем спорних граница као фактор стабилности у сарадњи,
- анализира улогу пограничне насеобинске мреже у успостављању трансграничне сарадње,
- зна улогу БиХ у привреди бивше Југославије и могућности обнављања привредне и културне сарадње

8.16.

- положај БиХ према земљама у окружењу (саобраћајни, историјско – географски, етнички, економско – географски),
- историјске везе,
- инфраструктурна повезаност,
- саобраћајни коридори,
- нерјешени проблеми (границе, права етничких група, поврат имовине....),
- савремена валоризација простора,
- трансгранично повезивање.